Sygn. akt I C 1834/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 grudnia 2021r. skierowanym przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. ***powodowie J. M. i I. M.,*** reprezentowani w toku procesu przez pełnomocnika radcę prawnego W. B., ***o:***

1. ***zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 191.710,92 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego i pobrania nienależnych świadczeń w okresie od 15 kwietnia 2008r. do 23 marca 2021r.*** z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r. do dnia zapłaty, w tym na rzecz powoda J. M. ½ w/w kwoty, tj. 95.855,46 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r. do dnia zapłaty oraz na rzecz powódki I. M. ½ w/w kwoty, tj. 95.855,46 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r. do dnia zapłaty,

2. ***zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 35.363,91 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego i pobrania nienależnych świadczeń w okresie od 15 kwietnia 2008r. do 23 marca 2021r.*** z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r. do dnia zapłaty, w tym na rzecz powoda J. M. ½ w/w kwoty, tj. 17.681,95 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r. do dnia zapłaty oraz na rzecz powódki I. M. ½ w/w kwoty, tj. 17.681,95 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r. do dnia zapłaty,

3. ***ustalenie nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy stronami wynikającego z umowy o kredyt (...) 1-08- (...) zawartej w dniu 3 marca 2008r. między stroną powodową a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G.***

oraz zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 21.600 zł jako dwukrotności stawki minimalnej oraz opłat skarbowych od pełnomocnictwa w wysokości 34,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tych kwot od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powyższego żądania powodowie wskazali, iż zawarli przedmiotową umowę kredytową jako konsumenci z przeznaczeniem środków na potrzeby własne – dokończenie budowy domu mieszkalnego jednorodzinnego w R.. Udzielono im kredytu w kwocie stanowiącej równowartość 136.843,06 CHF, przy czym cała kwota została powodom wypłacona w walucie polskiej PLN. Wskazali, iż wszystkie postanowienia umowy kredytu wraz z załącznikami zostały przyjęte z wzorca umownego, którym to posługiwał się w tamtym czasie Bank. Powodowie nie negocjowali żadnych postanowień umowy. Bank zaś na etapie przedkontraktowym nie poinformował strony powodowej w sposób prosty, klarowny i zrozumiały, a jednocześnie pełny, o ryzyku ekonomicznym wiążącym się z zawarciem umowy o kredyt denominowany do waluty obcej.

W ocenie powodów nieważność powyższej umowy kredytowej wynika z naruszenia obowiązującej w dacie zawierania umowy zasady walutowości, wyrażonej w art. 358 § 1 k.c. Kredyt udzielony powodom ma charakter kredytu denominowanego. Klauzule waloryzacyjne zostały zawarte w § 1 ust. 2, § 7 ust. 6, § 11 ust. 3 i § 13 ust. 7 Części Ogólnej Umowy. Kwestionowane postanowienia umowne, zdaniem powodów, są sprzeczne z art. 353^1 k.c. oraz art. 69 ust. 1 prawa bankowego, a tym samym nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c.

Zastosowane przez bank klauzule waloryzacyjne stanowiły niedozwolone postanowienia umowne, zatem nie wiązały powodów, a ich usunięcie z treści umowy skutkuje upadkiem całej umowy kredytu, albowiem jedyną wskazaną w umowie kwotą jest kwota wyrażona w (...), a eliminacja mechanizmu denominacji z umowy powoduje usunięcie wszelkich postanowień określających sposób przeliczenia kwoty z (...) na PLN, co skutkuje brakiem możliwości ustalenia kwoty kredytu, która zgodnie z zapisami umowy miał być ustalona w PLN wg kursu kupna waluty banku. Nie jest możliwe także ustalenie wysokości zadłużenia w PLN, które miało być ustalane wg kursu sprzedaży waluty Banku. Usunięcie zatem klauzuli waloryzacyjnej prowadzi do niemożności wykonania umowy zgodnie z pierwotną

wolą samych stron. Umowa kredytu w takim kształcie nigdy nie została wykonana, pozwany nie wypłacił powodom żadnych środków pieniężnych w (...).

Powodowie podkreślili także, iż umowa kredytowa podlega nagannej ocenie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, albowiem prowadzi do naruszenia ekwiwalentności świadczeń strony powodowej i pozwanego. Została także zawarta z pominięciem zasad lojalności i uczciwości w obrocie gospodarczym oraz dobrych praktyk rynkowych i dobrych obyczajów obrocie z konsumentami, a ponadto doprowadziła do wykreowania konstrukcji prawnej o charakterze instrumentu finansowego opartego o walutę. Od początku umowa kredytu została ukształtowana z pominięciem równowagi kontraktowej, w tym z przewagą strony silniejszej, tj. pozwanego, albowiem klauzula waloryzacyjna u podstaw zakłada nierównomierne rozłożenie ryzyka walutowego po stronie pozwanego i powoda.

Przedmiotowa umowa jest nieważna z uwagi na jej sprzeczność z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności klauzula waloryzacyjna jest sprzeczna z istotą umowy kredytu. Z przyjętej konstrukcji umowy wynika, iż w chwili zawarcia umowy nie doszło do jednoznacznego określenia kwoty kredytu.

Powodowie podkreślili, iż posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy. Wyrok w sprawie o zapłatę nie usunie bowiem niepewności w zakresie wszelkich skutków prawnych, jakie wynikają ze stosunku prawnego, którego istnienie powodowie kwestionują.

W przypadku uwzględnienia roszczenia o ustalenie nieważności umowy rozliczenie świadczeń spełnionych z tytułu realizacji umowy winno być dokonane w oparciu o teorię dwóch kondycji, zgodnie z którą kredytobiorcy i bankowi przysługują wówczas dwa odrębne roszczenia restytucyjne (k. 1-19).

Pozwany (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika adwokat P. W., nie uznał żądania pozwu i wniósł o oddalanie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zaprzecza wszelkim twierdzeniom strony powodowej zawartym w pozwie, których wyraźnie nie przyzna w toku procesu. Strona pozwana kwestionuje co do zasady oraz co do wysokości roszczenia dochodzone pozwem. Za całkowicie niezasadne należy uznać zarzuty w przedmiocie nieważności umowy oraz możliwości kwalifikowania kwestionowanych przez powodów postanowień umownych, jako postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385^{1} § 1 k.c. Bank w szczególności:

1. Zaprzecza temu, że Umowa kredytu jest sprzeczna z normatywnym wzorcem umowy o kredyt bankowy (art. 69 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe, jakimikolwiek przepisami prawa polskiego czy wspólnotowego lub jakimikolwiek zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami;

2. Zaprzecza temu, że Umowa kredytu narusza zasadę swobody umów (art. 353^{1} k.c.);

3. Zaprzecza temu, że kredyt udzielony na podstawie Umowy jest kredytem złotowym, jak również temu, aby prawo polskie i europejskie nie dopuszczało zawierania umów o kredyt denominowany;

4. Zaprzecza temu, że Umowa kredytu nie określa kwoty udzielonego kredytu;

5. Zaprzecza temu, że Umowa kredytu zawiera jakiekolwiek postanowienia mające charakter klauzul abuzywnych, w szczególności Bank zaprzecza jakoby przeliczeniowe klauzule denominacyjne odwołujące się do kursów kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego określonych w tabeli kursów walut Banku stanowiły postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385^{1} w zw. z art. 385^{2} k.c. (klauzule abuzywne);

6. Zaprzecza temu, że ewentualne uznanie abuzywności klauzul denominacyjnych daje podstawę do stwierdzenia nieważności Umowy;

7. Zaprzecza temu, że powodowie nie zostali należycie poinformowani przed zawarciem Umowy kredytu o jej istocie, o różnicach pomiędzy kredytem denominowanym w (...) a kredytem złotowym oraz, że Powodowie nie mieli świadomości zasad dotyczących zaciąganego zobowiązania;

8. Zaprzecza temu, że treść Umowy kredytu nie została indywidualnie uzgodniona przez strony;

9. Zaprzecza temu, że B. podejmował działania mające na celu wprowadzenie powoda w błąd co do treści dokonanej przez nich czynności prawnej;

11) Zaprzecza temu, że pozwany jest bezpodstawnie wzbogacony kosztem powodów;

12) Zaprzecza temu, że powodowie i Bank nie ponoszą ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej w takim samym stopniu;

13) Zaprzecza temu, że B. miał możliwość dowolnego kształtowania kursów walutowych publikowanych w tabeli kursowej Banku oraz arbitralnego kształtowania wysokości zobowiązania Powodów;

14) Zaprzecza temu, że Powodowie udowodnili roszczenia wskazane w pozwie co do zasady oraz co do wysokości.

Pozwany wskazał, iż wbrew stanowisku strony powodowej, nie można przyjąć, że kwota kredytu, którą bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorców nie została w Umowie kredytu określona w kwocie nominalnej. W swojej ocenie Powodowie pomijają, że w przeciwieństwie do kredytów indeksowanych do walut obcych w rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z kredytem denominowanym w walucie obcej, a więc takim w którym kwota kredytu zostało wyrażona w Umowie kredytu we frankach szwajcarskich. Waluta obca w takiej konstrukcji kredytu nie jest miernikiem waloryzacji, lecz wyraża wartość zobowiązania pieniężnego

Pozwany wskazał również, iż brak jest wbrew twierdzeniom powodów podstaw do uznania, iż umowa kredytu denominowanego jest sprzeczna z zasadą nominalizmu i walutowości oraz sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (k. 65-82).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 marca 2008r. powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G. umowę Nr (...) 1-08- (...) o kredyt mieszkaniowym N.- H. (kredyt budowlano-hipoteczny przeznaczony na finansowanie inwestycji budowalnej) z przeznaczeniem środków na dokończenie budowy domu jednorodzinnego w R..

Kredyt miał być spłacany w 233 ratach kapitałowo-odsetkowych do dnia 15 lutego 2028r. (§ 1 ust. 4 umowy).

W umowie postanowiono, że kredyt jest oprocentowany wg zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,6966% p.a. w stosunku rocznym, jako suma stawki referencyjnej LIBOR 3M obowiązującej w dniu poprzedzającym zawarcie umowy o kredyt oraz marży banku ustalonej w wysokości 1,9 0% (§ 1 ust. 8-10 Części Szczególnej Umowy).

Zgodnie z zapisem § 1 ust. 1 umowy powodom udzielono kredytu denominowanego w kwocie 136.843,06 CHF, przy czym cała kwota została im wypłacona w walucie polskiej PLN w pięciu transzach w okresie od 18 marca 2008r. do 9 marca 2009r. w tym: w dniu 18 marca 2008r. kwota 40.000 PLN, stanowiąca wg banku równowartość 17.944,46 CHF, w dniu 3 lipca 2008r. kwota 60.000 PLN , co stanowiło wg banku równowartość 29.475,34 CHF, w dniu 14 października 2008r. – kwota 90.000 PLN– równowartość 40.731,35 CHF, w dniu 1 grudnia 2008r. – kwota 70.000 PLN – równowartość 28.597,11 CHF, w dniu 9 marca 2009r. – kwota 41.000 PLN – równowartość 13.310,82 CHF.

Łącznie bank oddał do dyspozycji strony powodowej kwotę 301.000,00 PLN, co stanowiło wg banku równowartość 130.059,08 CHF.

Kredyt był przeznaczony na potrzeby własne kredytobiorców.

W umowie kredytowej znalazły się następujące zapisy:

§ 1 ust. 1 (Części Szczególnej Umowy), tj. „Kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 136.843,06 CHF;

§ 4 ust. 1 i 5 (Części Szczególnej Umowy), tj. „Wypłata pierwszej transzy kredytu nastąpi nie później niż w ciągu 5 dni od daty spełnienia warunków określonych w ust. 5

§ 1 ust. 2 (Części Ogólnej Umowy), tj. „W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu w złotych zostanie określona poprzez przeliczenia na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, wg kursu kupna tej waluty zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków„ w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. "

§ 1 ust. 3 pkt 2(Części Ogólnej Umowy) tj. „W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca".

§ 7 ust. 5(Części Ogólnej Umowy), tj. „W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, prowizje pobierane są w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej".

§ 7 ust. 6(Części Ogólnej Umowy), tj. ***„***Do przeliczenia kwot prowizji z waluty obcej na złote stosuje się kursy sprzedaży danej waluty, według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu zapłaty prowizji, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych".

§ 11 ust. 2 (Części Ogólnej Umowy), tj. „W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej wypłata środków następuje w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej".

§11 ust. 3 i § 11 ust. 4(Części Ogólnej Umowy) tj. „Do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Gdy przyznana kwota kredytu na skutek różnic kursowych okaże się na dzień uruchomienia ostatniej transzy kredytu kwotą: (l) przewyższająca kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 (...), Bank uruchomi środki w wysokości stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz dokona pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej, (2) niewystarczającą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 (...) Kredytobiorca zobowiązany jest do zbilansowania inwestycji poprzez uzupełnienie środków własnych przed wypłaceniem środków przez Bank".

§ 13 ust. 7 pkt. 2 i 3 (Części Ogólnej Umowy), tj. W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej spłata następuje w złotych w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty w momencie dokonywania przeliczeń kursowych".

§ 1 pkt 17 Ogólnych Warunków Umowy, tj. „Tabela kursów - aktualna Tabela kursów walutowych (...) Bank (...) S.A. obowiązująca w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych."

(dowód: umowa kredytu dnia 3 marca 2008r., k. 24-30, Ogólne warunki udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego N.-H., k. 31-36, Aneks nr (...) do umowy kredytowej z dnia 2 marca 2009r., k. 37)

Powodowie zawarli przedmiotową umowę jako konsumenci.

Zgodnie z zapisem § 3 umowy ustanowiono hipotekę kaucyjną do kwoty 451.500,00 PLN na nieruchomości położonej w R. przy ul. (...), objętej księgą wieczysta KW Nr (...) i KW Nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Radomsku.

(dowód: kopia umowy kredytu, k. 24-30)

W okresie od 15 kwietnia 2008r. do dnia 23 marca 2021r. powodowie na poczet realizacji przedmiotowej umowy kredytowej wpłacili łącznie kwotę 191.710,92 PLN i 35.363,91 CHF.

(dowód: zaświadczenie pozwanego z dnia 15 kwietnia 2021r.)

Powodowie byli zainteresowani kredytem złotówkowym z przeznaczeniem środków na dokończenie budowy domu jednorodzinnego. W pozwanym banku w ogóle nie badano zdolności kredytowej powodów do zaciągnięcia kredytu w PLN. W pozwanym banku przedstawiono im od razu ofertę kredytu w (...).

Powodowie nie mieli możliwości indywidualnego negocjowania umowy. Umowa była przygotowana na formularzu. Przy podpisywaniu umowy uzyskali ogólne informacje o ryzyku kursowym. Nie mieli świadomości, że wzrost kursu (...) spowoduje nie tylko wzrost raty odsetkowej, ale także kapitałowej. Przedstawiciele banku zapewniali, że frank szwajcarski jest stabilną walutą, nie przedstawiali żadnych symulacji wahań kursu, ani żadnych historycznych zmian. Zapewniali, ze oferowany produkt jest bezpieczny dla powodów jako kredytobiorców.

W dniu 4 sierpnia 2015r. powodowie zawarli umowę majątkową małżeńską, mocą której wyłączyli wspólność ustawową i ustanowili w swoim związku małżeńskim ustrój rozdzielności majątkowej.

(dowód: zeznania powodów, k. 191verte-192, min. 00:13:58-00:29:55, kopia umowy majątkowej małżeńskiej, k. 39)

Przy zawieraniu umów kredytowych pracownicy pozwanego banku posługiwali się przygotowywanymi przez centralę standardowymi formularzami. Klient otrzymywał w pierwszej kolejności informację o kredycie złotówkowym, a następnie o kredycie w innej walucie. W czasie, gdy zawierana była przedmiotowa umowa kredytowa, była różnica między kredytem w PLN a w (...), zarówno w zakresie wysokości raty, czy poziomu odsetek. Znacznie korzystniejszy był kredyt w (...).

Kredytobiorcy byli informowani o ryzyku kursowym, możliwym wzroście kursu (...).

Kredytobiorca nie miał możliwości negocjowania kursu franka szwajcarskiego. Możliwość negocjacji przez klienta była bardzo ograniczona, mogła dotyczyć jedynie warunków inwestycji i wysokości prowizji, reszta była wystandaryzowana.

Przed podpisaniem umowy klient miał możliwość zapoznania się z projektem umowy.

(dowód: zeznania świadka W. K., k. 165verte-166, min. 00:06:08-00:32:07)

Przed wytoczeniem powództwa, w związku z powzięciem zastrzeżeń dotyczących przedmiotowej umowy kredytu, jak i usług świadczonych przez profesjonalny podmiot rynku finansowego, powodowie pismem z dnia 25 maja 2021r. złożyli reklamację dotyczącą przedmiotowej umowy.

W powyższym piśmie powodowie wezwali pozwanego do zwrotu wykonanego z tytułu realizacji kwestionowanej umowy świadczenia w kwocie 191.710,92 PLN i 35.363,91 PLN w związku z nieważnością przedmiotowej umowy kredytowej.

W odpowiedzi na powyższe wezwanie pozwany Bank w piśmie z dnia 15 czerwca 2021r. wskazał, iż przedmiotowa umowa realizowana jest w sposób prawidłowy, a bank nie widzi podstaw do uznania roszczeń i uwzględnienia reklamacji.

(dowód: reklamacja, k. 50-22, odpowiedź pozwanego na reklamację, k. 53-61)

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się przede wszystkim na przedłożonych przez stronę powodową dokumentach, tj. umowy kredytowej oraz stanowiących jej integralną część załącznikach oraz zeznaniach powodów, które Sąd uznał za w pełni wiarygodne.

Sąd pominął wnioski dowodowe stron postępowania o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, uznając iż dowód ten jest nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

W dniu 3 marca 2008r. powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G. umowę Nr (...) 1-08- (...) o kredyt mieszkaniowym N.- H. (kredyt budowlano-hipoteczny przeznaczony na finansowanie inwestycji budowalnej) z przeznaczeniem środków na dokończenie budowy domu jednorodzinnego w R.. Kredyt miał być spłacany w 233 ratach kapitałowo-odsetkowych do dnia 15 lutego 2028r. (§ 1 ust. 4 umowy). W umowie postanowiono, że kredyt jest oprocentowany wg zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,6966% w stosunku rocznym, jako suma stawki referencyjnej LIBOR 3M obowiązującej w dniu poprzedzającym zawarcie umowy o kredyt oraz marży banku ustalonej w wysokości 1,9 % (§ 1 ust. 8-10 Części Szczególnej Umowy).

Zgodnie z zapisem § 1 ust. 1 umowy powodom udzielono kredytu denominowanego w kwocie 136.843,06 CHF, przy czym cała kwota została im wypłacona w walucie polskiej PLN w pięciu transzach w okresie od 18 marca 2008r. do 9 marca 2009r.

Kredyt udzielony powodom miał charakter kredytu denominowanego. Sąd podziela podniesiony przez powodów zarzut sprzeczności kredytu denominowanego z właściwością (naturą) stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego. W przedmiotowej umowie połączono stosunek prawny wynikający z art. 69 Prawa bankowego – regulacja umowy kredytu z klauzulą denominacyjną określoną w art. 358^1 § 2 k.c. Sprzeczne z właściwością- naturą stosunku zobowiązaniowego są zasady ustalania zobowiązania kredytobiorcy oraz zasady ustalania jego świadczenia. Zasadnie wskazują powodowie, iż wprowadzenie denominacji do umowy kredytowej doprowadziło do umieszczenia w umowie elementów niedoregulowanych, nieweryfikowanych, co musi prowadzić do uznania tak skonstruowanej umowy za nieważną. W przedmiotowej umowie kredytowej kwota kredytu dla pozwanego stanowi inna wartość i jest określona inną walutą niż kwota kredytu dla konsumenta. Kwota kredytu dla pozwanego jest określona nominalnie w (...) i znana w momencie podpisywania umowy. Kwota kredytu - zobowiązanie konsumenta została jedynie pośrednio uregulowana w umowie (poprzez odwołanie do kursu kupna (...) z tabeli kursowej banku), jest określona w (...), nie jest znana w momencie podpisania umowy oraz nie wyznacza realnego maksymalnego pułapu wysokości zobowiązania kredytobiorcy w zakresie kwoty kapitału. Ostateczna wartość majątkowa zobowiązania kredytobiorcy jest określona dopiero w chwili spłaty kredytu. W rzeczywistości zatem konsument nie zna wysokości swojego zobowiązania nie tylko w momencie podpisania umowy, ale także w momencie wypłaty transz kredytu i określenia kwoty zadłużenia w (...). Podanie kwoty zadłużenia w (...) nie oznacza bowiem, że konsument wiedział do czego jest zobowiązany. Mógł bowiem wykonywać to zobowiązanie jedynie przez zapłatę w PLN, która jest zmienna w czasie w zależności od kursu (...), ale też zależna od wyznaczonego przez bank kursu w Tabeli kursowej. Wobec powyższego zasadne jest twierdzenie powoda, iż przedmiotowa umowa nie określa zobowiązania kredytobiorcy, rzeczywistej kwoty kredytu, waluty kredytu i zasad spłaty kredytu. Powoduje to, iż umowa o kredyt denominowany do (...) prowadzi do obejścia przepisów prawa bakowego, w szczególności art. 69 Prawa bankowego. Sankcja za zawarcie umowy nieokreślającej wymaganego przez ustawodawcę minimum jest nieważność umowy.

Kolejnym argumentem uzasadniający uznanie przedmiotowej umowy za nieważną jest zamieszczenie w jej treści postanowień zawierających niedozwolone klauzule umowne.

Kluczowe, kwestionowane przez powodów jako niedozwolone klauzule umowne, zapisy powyższej umowy zostały zawarte w zapisach § 1 ust. 2, § 7 ust. 6, § 11 ust. 3 i § 13 ust. 7 Części Ogólnej Umowy, zawierających klauzule przeliczeniowe.

Ocena zasadności powództwa w niniejszej sprawie wymaga oceny powyższych zapisów umowy zawierających klauzule przeliczeniowe w kontekście normy z art. 385^1 § 1 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenie stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z zapisem § 2 powyższego przepisu jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Powyższa regulacja prawna winna być przy tym interpretowana w sposób zgodny z prawem wspólnotowym, tj. przede wszystkim z Dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L 1993/95/29). Z art. 3 i 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także z pkt 1 lit j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wypływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne". Zwrot „w innych warunkach" oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta.

W świetle powyższych regulacji, aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za „niedozwolone postanowienie umowne" (abuzywne, czy też nieuczciwe w rozumieniu dyrektywy 93/13), spełnione muszą zostać następujące warunki: 1) zawarcie umowy z konsumentem, 2) brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron".

Dokonując analizy łączącej strony umowy kredytowej w ocenie Sądu należy przyjąć że z uwagi na to, iż w wykonaniu opisanej wyżej umowy nie doszło do transferu wartości dewizowych, umowy łączącej strony nie można określić, jako umowy o kredyt walutowy. Kredyt udzielony powodom był kredytem denominowanym. Kwota kredytu obejmowała 136.843,06 CHF, przy czym cała kwota została wypłacona w walucie polskiej. Pozwany przekazał powodom kwotę 301.000,00 PLN, stanowiącą równowartość określonej ilości franków szwajcarskich. Wartość ta była ustalona w odniesieniu do ceny franka szwajcarskiego obowiązującej w banku w dniu wypłaty kredytu. Powodowie mieli natomiast spłacać kredyt w złotówkach, według ceny sprzedaży franka szwajcarskiego, obowiązującej w banku w dniu wpłacenia konkretnej raty. Wartość kredytu wyrażona została w (...), natomiast wypłata kwoty kredytu nastąpiła w PLN. Włączenie do postanowień umowy kredytu klauzul waloryzacyjnych skutkowało tym, że wysokość zobowiązania powodów (wyrażonego w walucie polskiej) została zmodyfikowana innym miernikiem wartości, przełamując zasady takie, jak nominalizm i określoność świadczenia. Uruchomienie kredytu nastąpiło w złotych polskich według kursu kupna, natomiast spłata kredytu ustalana była w oparciu o kurs sprzedaży. Zdaniem Sądu, takie zastrzeżenie zawarte w umowie, stanowi nadto rodzaj ukrytej prowizji banku. Kredytobiorca zaciągając i spłacając kredyt, nawet tego samego dnia i przy niezmienionym kursie waluty, zobowiązany byłby bowiem do spłaty wyższej kwoty, aniżeli pożyczyłby. Przyjęte w umowie stron klauzule przeliczeniowe nie wskazywały przy tym obiektywnych czynników ustalania kursu walutowego.

Bezspornym jest przy tym okoliczność, że powodowie zawierając umowę kredytową była konsumentami według art. 22^1 k.c. Z okoliczności zawarcia umowy wynika, iż postanowienia umowy zawierające mechanizm przeliczeniowy nie zostały indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcami. Umowę zawarto jako ramową, z wykorzystaniem wzorca banku. Sporne klauzule nie były przedmiotem negocjacji. Tymczasem kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, rozumiane, jako nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków. Zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy, powinny zaś uwzględniać takie wartości, jak: uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność. Im powinny odpowiadać postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta. Cytowane wyżej klauzule nie pozwalają na realizację takich wartości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2017r., I ACa 143/17).

Sąd podziela przy tym w pełni argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, gdzie Sąd Najwyższy wskazał, iż: „przyjmuje się, że postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20czerwca 2018 r., III CZP29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC -ZD 2017 , nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ., z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ., z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.). Sporna umowa kredytu została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. -Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 2187) dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz.984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo -odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.).W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś w przypadku kredytu indeksowanego, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu. W obu rodzajach kredytu kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed tą nowelizacją prawa bankowego zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (por. wyrok z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, nie publ. oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., VCSK 445/14, nie publ.). Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385^1 § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, nie publ.). Do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob.

uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 r., nr C -26/13, sprawa Árpad Kásler, Hajnalka Káslernè Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy indeksacja prowadząca do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mają zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358^1§ 3 k.c. nakazujące rozważenie interesów stron i zasad współżycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017r., IV CSK 285/16, nie publ.).”

W ocenie Sądu nie można uznać za zgodnego z wymogami dobrej wiary postanowienia umowy stanowiącego podstawę do obciążenia ryzykiem kursowym kredytobiorcę, jeżeli taki kredytobiorca poprzez treść projektu umowy: nie został uświadomiony, że ze skorzystaniem z kredytu wiąże się nieograniczone i nieprzewidywalne ryzyko kursowe, które może doprowadzić do sytuacji, gdy spłata kredytu będzie przerastać możliwości ekonomiczne kredytobiorcy; nie zapoznał się z symulacją obrazującą wzrost kosztów obsługi spłaty kredytu i samego zadłużenia kredytowego w sytuacji silnej deprecjacji złotówki i wzrostu oprocentowania, aby mógł sobie uświadomić – w oparciu o konkretne liczby i kwoty – jakie grozić mu będzie zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku „zmaterializowania się” ryzyka kursowego.

Treść łączącej strony umowy nie spełnia powyższych wymogów. Powodowie wprawdzie podpisali oświadczenie, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty (...) w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. Jednakże powyższego zapisu nie można uznać za informację która rzeczywiście uświadamiałyby powodom jako kredytobiorcy skalę ryzyka kursowego i wpływ znaczącego wzmocnienia się waluty (...) i wzrostu oprocentowania na wysokość zadłużenia, rat kredytowych i obsługi spłaty kredytu.

Rażące naruszenie interesów konsumenta wynika natomiast przede wszystkim z nierównomiernego rozłożenia ryzyka kursowego, przejawiającego się w przerzuceniu praktycznie całego ryzyka na powodów jako kredytobiorców, co było generowane przez klauzule wyliczające należności. Na skutek tych postanowień wymagalne należności powodów zostały uzależnione od bieżącego kursu (...). Powodowie zostali wystawieni na nieograniczone ryzyko kursowe, podczas, gdy ryzyko kursowe Banku, gdyby nawet nie zabezpieczył się przed nim, co najwyżej teoretycznie ograniczało się do spadku kursu (...)/PLN do poziomu zerowego.

W świetle przedstawionej powyżej argumentacji należy wskazać, iż o niedozwolonym charakterze Klauzul Przeliczeniowych świadczy nie tylko arbitralne prawo Banku do ustalania przez siebie kursów (...)/PLN, ale przede wszystkim przerzucenie na powodów ryzyka kursowego, o którego potencjalnych negatywnych skutkach i ich skali oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, powodowie nie zostali uświadomieni przez Bank.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż zawarte w zapisach § 1 ust. 2, § 7 ust. 6, § 11 ust. 3 i § 13 ust. 7 Części Ogólnej Umowy kredytowej postanowienia określające klauzule przeliczeniowe są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385^1 § 1 k.c. Wobec powyższego należy rozważyć, jaki skutek dla ważności umowy ma wyeliminowanie powyższych klauzul przeliczeniowych, czy łącząca strony umowa kredytowa pozbawiona klauzul waloryzacyjnych może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Odwołując się do orzecznictwa (...), w tym wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie C-260/18 (K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank, pkt 59-61) należy wskazać, iż zgodnie z dotychczasową linią orzecznictwa, uzupełnienie umowy o postanowienia wywodzone z ogólnych reguł prawa cywilnego jest niedopuszczalne. Wypełnienie luki powstałej po eliminacji nieuczciwych postanowień umownych jest możliwe tylko i wyłącznie, gdy zostaną spełnione kumulatywnie następujące warunki : brak uzupełnienia umowy prowadzi do upadku całej umowy, upadek umowy byłby niekorzystny dla konsumenta, istnieją przepisy dyspozytywne, które określają, jaki sposób ustawodawca uznał za modelowe ukształtowanie praw i obowiązków stron danego stosunku prawnego, a uregulowanie takie korzysta z domniemania uczciwości. W ocenie Sądu przedmiotowa umowa kredytowa pozbawiona mechanizmu indeksacji jest umową, która nie może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Podzielając argumentację zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. (V CSK 382/18), należy wskazać, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy. Indeksacja jest elementem przedmiotowo istotnym dla tego rodzaju umów. Zgodnie z art. 69 ust.

1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu zasadnym jest przyjęcia, że opisane wyżej klauzule waloryzacyjne (odniesienie do innej waluty) i tzw. spready (różne kursy tej waluty) „określają główne świadczenia stron" umowy kredytu bankowego (indeksowanego) w rozumieniu art. 385^1§ 1 k.c. Odnoszą się one bowiem bezpośrednio elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego.

Oznacza to, że po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.

Stwierdzenie abuzywności postanowień umownych powoduje zatem, w ocenie Sądu, że przedmiotowa umowa jest nieważna ex tunc i ex lege. Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne prowadzi bowiem do zniweczenia całego stosunku prawnego.

Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności łączącej ich z pozwanym umowy kredytowej, niezależnie od zasadności zgłoszonego żądania zasądzenia zwrotu nienależnego świadczenia. Powodowie mają przy tym świadomość skutków prawnych i finansowych stwierdzenia nieważności umowy. Strony łączy bowiem stosunek prawny o charakterze długoterminowym, który nie został jeszcze, zgodnie z jego treścią wykonany. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania świadczeń na rzecz banku w przyszłości, daje zatem podstawę do zaprzestania spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie Sądu usuwa więc wątpliwości co do istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z umowy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

Uznanie klauzul przeliczeniowych za postanowienia niedozwolone skutkuje uznaniem łączącej strony umowy za nieważną i koniecznością rozliczenia świadczeń wzajemnie spełnionych przez strony. Skutkiem uznania spornej umowy za nieważną jest obowiązek zwrotu przez obie strony tego, co sobie nawzajem świadczyły wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia – art. 410 k.c.

Powództwo obejmuje żądanie zwrotu nienależnych świadczeń w postaci kolejno wpłacanych przez powodów rat kredytu w okresie 15 kwietnia 2008r. do 23 marca 2021r. w łącznej kwocie 191.710,92 PLN i 35.363,91 CHF. Wobec stwierdzenia nieważności umowy powyższe żądanie należało uznać za w pełni zasadne.

Mając powyższe na uwadze, wobec faktu, iż powodowie pozostają w ustroju rozdzielności majątkowej, Sąd, zgodnie z żądaniem pozwu, zasądził powyższe kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. po 95.855,46 PLN i 17.681,96 CHF.

Powyższe roszczenie nie jest przedawnione. Skoro bowiem do zwrotu świadczeń spełnionych przez strony na podstawie umowy ma zastosowanie reżim zwrotu nienależnego świadczenia, dotyczy to także reguł przedawnienia roszczenia. W ocenie Sądu należy uznać, iż co do zasady termin przedawnienia roszczeń konsumentów może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji o powołaniu się na całkowitą nieważność umowy. Powodowie podjęli taką decyzję ostatecznie w dniu wniesienia pozwu, wobec tego brak jest podstaw do uznania roszczenia za przedawnione.

O odsetkach od zasądzonego świadczenia Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zasądzając odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2021r., tj. od dnia następnego po dniu udzielenia przez Bank odpowiedzi na wezwanie do zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę poniesionych przez nich kosztów procesu w łącznej wysokości 11.834,00 zł, w tym: 1.000 zł z tytułu

opłaty sądowej od pozwu oraz 10.834,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

SSO Renata Lech

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.

13 czerwca 2022r.

SSO Renata Lech